

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אור

ואתחנן

המלך

משפט השבוע. מפעל הפיס של החיים

מפתח הפרנסה והחכמה ואריכות ימים

דברים פרק ה פסוק טז) כָּבֵד אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יְמֵיךָ וְלִמְעַן יֵיטִיב לְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ:

שאלות:

א חז"ל שאלו במסכת בב"ק דף נד ע"ב מדוע בלוחות הראשונות כתוב רק למען יאריכון ימך, בשמות פרק כ פסוק יב) כָּבֵד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יְמֵיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהִיָּה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ: ואילו כאן בפרשתנו מוסיפה התורה ולמען יטב לך? **ב** וראיתי בספר גן רוה בשם חיד יוסף אשר הביא קושיות המפרשים והרי הנהגת הקב"ה מדה כנגד מדה וא"כ מהראוי שאדם אשר מקיים מצוות כיבוד אב שיוזכה לכבוד, אבל מה ענין לאריכות ימים, ועוד יש להוסיף לשאול שבדברות שניות פ' ואתחנן פ"ה מו נוסף למען יאריכון ימך ולמען יטב לך וכו'. גם ענין הטבה אין לה שייכות למעשיו אשר מכבד אביו? **ג** בדומה לכך עוד העיר בספר דברי חנוך (הערות על הגן רוה) על המבואר במסכת קידושין לג ע"ב א"ר אלעזר כל תלמיד חכם שאין עומד מפני רבו נקרא רשע, ואינו מאריך ימים, ותלמודו משתכה, שנאמר בקהלת פ"ח וטוב לא יהיה לרשע, ולא יאריך ימים כצל, אשר איננו ירא מלפני אלקים, ודרש מהו אינו ירא אינו מכבד. ופרש"י אותו ת"ח שאינו מכבד רבו נחשב לרשע ולא יאריך ימים וישכח תלמודו שכתוב וטוב לא יהיה לרשע ואין טוב אלא תורה. הרי שנרמז בפסוק שני עונשים על מה שאינו מכבד רבו. והקשו המפרשים מה קשר של שני העונשים למעשיו שאינו מכבד רבו, ומהראוי שהעונש שלא יזכה שיכבדו אותו מידה כנגד מידה? **ד** עוד הקשו הכתב סופר והאור שמה, שהנה חז"ל דרשו אשר ציוך היינו במרה כן פרש"י (טז) כאשר צוך, אף על כבוד אב ואם נצטוו במרה שנאמר (שמות טו כה) שם שם לו חוק ומשפט: וכן מבואר במסכת פנהדרין דף נו ע"ב שבת וכיבוד אב ואם, דכתיב כאשר צוך ה' אלהיך, ואמר רב יהודה כאשר צוך, במרה. וכתב רמז לזה בפעל הטורים כאשר צוך ה' אלהיך. ס"ת בגימטריא מרה (סנהדרין נו ע"ב): והקשו מאי נפקא מינה היכן נצטוו עד שהתורה מדגישה הדבר?

בנוהג שבועלם:

אחד מעמודי המווח בבית היהודי היא מצוות כיבוד אב ואם לצערנו בנוהג שבועלם הדורות ירדו ומושג של כיבוד אב ואם השתנו מקצה לקצה עד שכמעט דברי נבואת חז"ל המבוארים בסוף מסכת סוטה מתקיימים בדורנו, אך שורש הדבר נובע מכמה סיבות ראשיות. הדוגמה האישית איך הורים נוהגים כלפי ההורים הסבא והסבתא איך עוזרים איך מכבדים וכיצד עושים להם נחת ומתחשבים בדעתם, שנית. חוסר הידיעה בערך העליון שיש בכל בקשה של ההורים היות שהילדים אינם מספיק מודעים שכל בקשה של ההורים היא בעצם מצוות עשה דאורייתא כמו הנחת תפילין ומצוות סוכה או לולב או מצה בפסח, ולא רק זה אלא גם שכרה גדול לאין ערוך ולאין שיעור כאשר נבאר, אך המציאות טופחת על פנינו ומרגישים עול מכל בקשה ובקשה שאנו נדרשים לעשות, ולזאת דבריהם היו עלינו לטורח ואין שומעים ומבצעים, ואם שומעים משתחים כביצוע הבקשה עד שחוזרים ושונים ומשלשים את הבקשה בשביל שתבצע, אולם תורתנו מלמדת אותנו כל עוד אדם זוכה ויש לו עדיין הורים בחיים הרי זה מפעל הפיס של החיים וזה מכרה של זהב לזכויות וטובות לשפע וברכה והצלחה אשר אדם יכול לנצל בחייו ואדרבא היה צריך להיות המצב שיש ויכוחים מי יזכה במצוה הגדולה הזו לעשות נחת רוח להוריו כאשר נבאר.

נוסף בלוחות השניות שלא תפסק טובה מישראל:

והנה לגבי השאלה הראשונה כבר הגמרא שואלת ומתרצת במסכת בב"ק דף נד ע"ב שאל ר' חנינא בן עגיל את ר' חייא בר אבא מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהן טוב, ובדברות האחרונות נאמר בהן טוב, ופ"י רש"י גבי כיבוד אב, דכתיב למען יטב לך. וכו' אלא כך אמר לי שמואל בר נחום הואיל וסופן להשתבר. וכי סופן להשתבר מאי הוי. אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל עכ"ל. מתבאר מדברי הגמרא ראשית שבלוחות בישר הקב"ה שמצוה זו שונה משאר מצוות ולא רק שכר לעוה"ב אלא גם מטיב לאדם בעוה"ז, אך כתב השכר דוקא בלוחות השניות בגלל שלוחות הראשונות עתידות להישבר ואם היה כתוב שם ההטבה ח"י היית פוסקת הטובה מישראל ולכן נכתב דוקא בלוחות השניות בכדי שלא תפסק טובה מישראל.

תירוץ חיד יוסף

ועל השאלה השניה והשלישית מתרין הגן רוה בשם חיד יוסף היות ומבואר בגמרא קידושין ונפסק להלכה דמפני שיבה תקום מכל מקום היינו כל זקן אפילו שאינו ת"ח צריך לקום מפניו, ממילא היות והמכבד אביו מניע לו כבוד בשכרו נותנים

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800 • tel: 972-39337941 • hom: 18 shamai st' • tel: 972-3-9096784

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אורך שנים וממילא יהיה זקן וכל זקן מכבדים אותו ויכובדו. והוסיף הדברי חנוך שכמו כן מבואר שם בגמרא קידושין ונפסק להלכה שת"ח אפילו צעיר צריך לכבדו דוקן היינו שקנה חכמה. ולכן כתבו בספרי קבלה שסגולה להשגת חכמה לכבד ת"ח וזקנים במה שעומדים מפניהם, היות ולמען יטב לך הוא חכמת התורה בכדי שיכבדו אותך.

ולפי"ז יובן היטב מדוע מי שאינו מכבד רבו נענש שני עונשים א' לא מאריך ימים כיון שאם יזקין ממילא יכבדו אותו והרי עונשו למנוע ממנו כבוד לכן צריך לקצר ימיו, אך עדיין אין העונש מושלם היות ואם הוא יהיה ת"ח ממילא אפילו בעודו צעיר צריכין לכבדו להלכה וא"כ עדיין לא נענש ע"י קיצור ימיו שימנע ממנו כבוד, לכן מקבל עונש שני שנשכה תלמודו ועי"ז אינו מקבל כבוד גם מצמד חכמתו. ובה אפשר לבאר דברי התנא באבות פ"ד מ"א איזהו מכובד המכבד את הבריות, ולכאורה אין הבנה לדברי התנא ואדרבא איזהו מכובד זה שמכבדים אותו? אולם להנ"ל מיהו המכובד היינו מי זוכה להיות מכובד זה המכבד את בריות ששכרו אורך שנים וחכמה ועי"ז יהיה מכובד.

עפי" הנ"ל מובן גם שכר כיבוד האב וההטבה:

וזכה נכין גם בענין שכר כיבוד אב שכונת התורה שעיי"ז שמכבד אביו זוכה לשלושה סוגי שכר א' אריכות ימים ב' ייטב לך איזו הטבה אין טוב אלא תורה כמו שדרש רש"י בפסוק בקהלת והיינו שיוכה לחכמה ועי"ז יהיו שתי סיבות לזכות לכבוד הן מפאת זקנתו והן מפאת חכמתו. וג' עוד גם טובה זוכה לעושר היות ומבואר במסכת עירובין דף פו ע"א רבי עקיבא מכבד עשירים. כדרש רבא בר מרי ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו, אימתי ישב עולם לפני אלהים בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו. וכתב מרן החיד"א בפתח עינים מסכת עירובין דף פו ע"א ואפשר לתת טעם אחר למה שהיו מכבדים העשירים כמ"ש רבינו האר"י ז"ל במשול"ל שיעקב אבינו חזר על פכים קטנים פי האדם שיש לו עושר הוא שפע קדוש שמשפיעין לו משמים ואין ראוי לזלזל בשפע קדוש ואם לא היה חוזר בשביל פכים קטנים היה כמזלזל בשפע הקדוש שאינו מחשיבו עכ"ד ומשו"ה בהיות שהעשירים נשפעים שפע גדול תדיר מלמעלה להכי היו מכבדין העשירים אשר זכו להיות כלי מוכן לקבל כל כך שפע. ואחר זמן מצאתי משם האר"י זצ"ל שהוא ז"ל עצמו נתן טעם זה למה שהיו מכבדים העשירים עלץ לבי: וכ"כ הפלא יועץ – חנופה. ראוי והגון לכבד את העשירים שכן מצינו בריבוי הקדוש שהיה מכבד את העשירים ורע"ק גם כן היה מכבד עשירים והטעם שמאחר שהמלך חפץ ביקרו והשפיע עליו ממרום שפע ברכה גם אנהו חייבים בכבודו. נמצא ששכרו מידה כנגד מידה הן אריכות ימים והן חכמה וכן עושר בהיות ושלושת דברים אלו מביאים את האדם לקבל כבוד מהבריות כנגד מה שכיבד את אביו ואמו.

חיוב כיבוד א"א גם שלא האכילו והלבישו אותו:

ועל השאלה הרביעית תירץ הכתב סופר שבא ללמדנו שלא רק כאשר א"א מאכילים אותו ומלבישים אותו צריך לכבדו אלא הציווי נאמר במרה שהיה מן ושמלתך לא בלתה מעליך וכו' ונמצא שהוריו לא הוצרכו לדאוג לבנים לא לאוכל ולא הלכשה ובכל זאת עצם הבאתם לעולם מהווייבים בכבודם. וכ"כ בעל המשך חכמה דברים פרשת ואתחנן פרק ה פסוק טז כבד את אביך וכו' כאשר צוך ה' וכו'. הרצון, כי אמרו בירושלמי דכבוד אב הוי מצוה קלה, דהוא כפריעת בעל חוב עבור מרחתם ומזוונם. ולכן אמר אף באופן שאביך ואמך עזבוך ולא גדלוך גם כן תכבדם "כאשר צוך ה' אלקיך" במדבר, ששם לא היה טורח גדול על האבות בגידול בניהם כי מן היה יורד מן השמים, ומים מבאר, ובשר משליו, והענן היה מנהיץ מלבושיהם. ובכל זאת צוך ה' לכבד אביך ואמך.

אוכל מפורתיהן בעוה"ז זוכה לעושר:

ולזאת מבואר במסכת פאה פרק א משנה א אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והכבורים והראיון וגמ"ח ותלמוד תורה, אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם: בשונה משאר מצוות שאמרו חז"ל במסכת חולין דף קמב ע"א ששכר מצות בהאי עלמא ליכא. דבר ראשון: זוכה לאריכות ימים זה דבר גלוי וידוע במעשיות רבות עד כמה כל המכבד את הוריו זוכה לאריכות ימים, ואספר לדוגמה הסבא שלי זכה לאריכות ימים עד מאה ועשרים והוא סיפר לי שאביו היה סובל מאוד מרגליו ולזאת כאשר אביו נצרך לקניות היה נושא את אביו ועורך איתו את הקניות וחזירו לבית ואין ספק שבגלל זה זכה לאריכות ימים נדירה. דבר שני: זוכה לעושר. כבר ביאר חז"ל כיצד האדם זוכה לאכול מפורתיהן בעוה"ז במעשה של דמא בן נתינה במסכת קידושין דף לא ע"א, [ויותר מפורט בפסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא כג' י' הדברות פ' תליתא]. אמר רב יהודה אמר שמואל, שאלו את ר' אליעזר עד היכן כיבוד אב ואם? אמר להם צאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד לאביו באשקלון ודמא בן נתינה שמו, ושם מסופר: בזמן שבית המקדש היה קים היו לכהן הגדול בגדים נהדרים ועליהם אבנים יקרות והנה אבדה אחת האבנים מבגדי הכהן רצו חכמי ישראל לקנות אבן כזו חפשו וחפשו כמות לא מצאו לכסוף פגשו אדם אחד והוא אמר להם הידעתם חכמי ישראל בעיר אשקלון גר גוי עשיר גדול דמא בן נתינה שמו יש לו האבנים

בית: רח' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800 • hom: 18 shamai st' • fax: 972-39337941 • tel: 972-3-9096784

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

היקרות והיפות יותר בכל הארץ אולי אצלו תמצאו אבן כמו זו שאתם מחפשים, שמעו חכמי ישראל לעצתו והלכו לעיר אשקלון הם הגיעו לביתו של דמא בן נתינה, דמא בן נתינה לא היה רגיל שהחמי ישראל יבואו לביתו ולכן הפתע כשפתח לפניו את הדלת שלום עליכם חכמי ישראל ברוך אותם מה רצונכם ממני? השיבו לו החכמים שמועה שמענו כי יש לך אבנים יקרות התסכים למכור לנו אחת מהן הנה הבאנו עמנו כסף רב נשלם עבור האבן מאה מטבעות של זהב הסכים דמא בן נתינה והכניסם לביתו ישבו החכמים ודמא הביא לפניו את התבה הקופסה שבתוכה האבנים היקרות והנה התיבה סגורה והמפתחות אינם נזכר דמא כי המפתחות נמצאים בחדר הסמוך מתחת לכרית של אביו מהר להביא את המפתחות אך כשנכנסם לחדר מה ראו עיניו אביו ישן ראשו מונח על הכרית ומתחת הכרית המפתחות השב דמא בן נתינה אם אמשוך את המפתחות מתחת הכרית ודאי יתעורר אבא הוא יבהל ויצטער כשיתעורר כך לפתע פתאום, כדאי לי להפסיד את הכסף שהביאו החכמים ובלבד שלא אעיר את אבא, יצא דמא אל החכמים שחכו בחדר הסמוך ואמר להם לא אוכל למכור לכם את האבן היקרה כי מפתחות התיבה מונחים מתחת לראשו של אבא ואבא ישן. חשבו החכמים כלכם ודאי אומר כך דמא כי רוצה הוא עוד מטבעות זהב עבור האבן היקרה ולכן אמרו לו אם תמכור לנו את האבן נשלם לך מאות מטבעות זהב במקום המאה שהבטחנו, השיב דמא בקול תקיף לא אסור לעורר את אבא. הציעו לו החכמים שלוש מאות מטבעות אך הוא סרב הציעו ארבע מאות חמש מאות ואפילו אלף מטבעות של זהב אך דמא בן נתינה לא התרגש מהמחיר הגבוה הוא הוסיף לומר בתוקף לא אעיר את אבא בעד כל הזהב שבעולם. הבינו החכמים שדמא לא ימכור להם את האבן היקרה ועזבו את ביתו עצובים, זמן קצר לאחר שעזבו החכמים את הבית התעורר האב משנתו לקח דמא את צרור המפתחות פתח את התיבה והוציא מתוכה את האבן היקרה הוא מהר ללכת בעקבות החכמים ועד מהרה השיג את חכמי ישראל, חכמי ישראל חכו לי רגע צעק דמא בן נתינה המתינו החכמים וכשהגיע אליהם שאלו אותו מה רצונך מאתנו, השיב כי אביו התעורר ועכשיו הבאתי לכם את האבן היקרה, שמחו החכמים שמחה גדולה ורצו לשלם לדמא אלף מטבעות זהב כפי שהבטיחו לו, אולם דמא סרב לקחת את כל המטבעות מדוע שאלו החכמים המופתעים תנו לי רק מאה מטבעות אמר כפי שהבטחתם בתחילה איני רוצה להרויח כסף על כך שכבדתי את אבא, אמרו החכמים צאו וראו איך דמא בן נתינה מכבד את אביו כי ממנו אפשר ללמד כבוד הורים. לשנה אחרת או לפי המדרש כבר באותה לילה נולדה לו פרה אדומה וביקש עליה את הסכום שיכל להרויח מהאבן או למדרש שקלוח אותה במשקל זהב כנגדה. הרינו למדים עד כמה האדם מקבל טובה וברכה כאשר מכבד אביו גם בעוה"ז וזוכה לעושר, וכידוע בספרים הקדושים שאחד הסגולות לעושר הוא כיבוד או"א וגם אריכות ימים ושנים מלבד שכרו לעוה"ב.

וכן ע"י מצוות כיבוד או"א זוכה להכמה:

דבר שלישי: זוכה להכמה. כמסופר בספר מעשיהן של צדיקים מעשה שהיה עם היהודי הקדוש אשר היה יושב ולומד עם תלמידיו ופעם נתקשה מאוד באיזה סוגיה של אביו ורבא והיה שקוע זמן רב במחשבות ואחד התלמידים יתום מאב היה רעב והיה מתגורר בסמוך החליט לקפוץ מהר לאכול קמעה ולחזור ובהגיעו לביתו שמחה אימו על בואו של בנה יחידה והודרזה להכין לו סעודה ואכל ובגמרו בקשה אמו המבוגרת שאולי יכול לעזור לה להוריד איזה חפץ המונח גבוה ואינה יכולה לטפס והיא נחוצה לו כעת, אולם הבן התנצל כי הוא יצא באמצע שיעור וחושש שיפסיד ולכן מוכרח למהר ולאחר השיעור יבא, הסכימה האמא בלית ברירה והלך הבן, אולם באמצע הליכתו התחרט וכי הוא לומד שלא לקיים מה תועלת בלימודו, ולכן החליט לחזור ומיהר לעשות רצון אמו והלך וברכתו אמו על מעשיו, והנה בהגיעו לביהמ"ד בדיוק רבו הצדיק הגביה ראשו ואמר בקול ברוד הבא כעת מובן לי הסוגיה, אך שאל הרב את אותו תלמיד שישפר מה עשה, ולא הבינו פשר הדברים וסיפר התלמיד את מעשיו של סירובו לאמא ולאחר מכן חרטתו, ואמר הרב הצדיק דע לך שבזכות אותה מצות כבוד אם שעשית בא איתך אביו ולויה אותך והסביר לי הסוגיא מפני שהיה יתום אביו מחבב כל מי שמקיים מצוה זו ומאיר עיניו בתורה. הרי לנו כיצד בזכות כיבוד אם זוכה להכמה.

מעשה מסופר על חכם סלמן מוצפי:

ועוד מעשה מסופר על חכם סלמן מוצפי בענין כיבוד האם שהיה לומד חברותא עם חכם הר' צדקה חוסין ועסקו בסוגיה במסכת קידושין בעניין כיבוד או"א, שאלו הר' צדקה לר סלמן מוצפי כיצד הוא נוהג כאשר אמו נכנסת לחדר אמר לו שעושה קימת הידור הכוונה מעט, ושאלו כיצד אינו קם מלא קומתו כמחוייב בהלכה, לכן הפסיק תיכף ללמוד איתו עד שיתקן מעשיו ויקבל על עצמו לקום מלא קומתו לכבוד אימו ובלי זה לא יזכה להכמה.

ועוד מה גודל שכרו לעוה"ב ע"י מצות כיבוד אב ואב:

ועוד לימדנו חז"ל על גודל שכרו בעוה"ב כמסופר מעשה הרבא בספר סדר הדורות וספר מעיל צדקה סימן תמ"א על ר' יהושע בן אלם שגילו לו מהשמים שבעוה"ב יהיה שכנו של הקצב "ננס" למחרת בא לשמונים תלמידיו ואמר להם שאינו

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

יכול יותר ללמד שכיצד יתכן שלאחר שכל ימיו יושב ולומד ולא הלך ד"א בלי תפילין ולמרות זאת גילו מהשמים בחלום שכנו בג"ע יהיה ננס הקצב, ולא היה מוכן ללמד התלמידים עד שיחקרו אחרי ננס הקצב הגיעו אליו ובקשוהו שיבא לר"י אך התבייש שאינו ראוי לגדול הדור יקראוהו וחשב צוחקים עליו, חזרו לר"י ואמרו לו, הלך הוא עצמו אליו ונפל ננס הקצב לרגליו כיצד יתכן שהוא בא אליו, ושאלו מה מעשיו וסיפר לו שהוא קצב ויש לו הורים זקנים בלי רגלים וכל יום רוחצם ומלבישם, אמר לו אשריך כעת אני מבין שאתה ראוי להיות כמוני למרות שכל ימיו עסק בתורה והקצב אינו עוסק בתורה ובכל זאת זכה בזכות כיבוד או"א. ללמדנו שזכות כיבוד אב ואם שקול כנגד כל תורתו של התנא.

ספר פלא יועץ – ערך כבוד אב ואם

וכתב בעל הפלא יועץ מוסר השכל עד כמה האדם מועה במצוות כיבוד או"א, וז"ל ידוע שגדול חיוב כבודם שהשוה הכתוב כבודם לכבוד המקום והמזלול בכבודם גדול עונו, ועתה הן בעון רבו בנים המתפרצים ויהי הנקל בעיניהם שלא לכבד אב ואם אלא שמרבים לעבור על דעתם ויש בנים משחיתים שמזלזלים בכבודם ומצערים אותם צער בנפש ומקחים שיני מולידיהם, ובפרט האישי הירא את ה' במצותיו הפיץ מאד והוא מייסר את בניו ואין שומעים בקולו ומכעיסים אותו על פניו האישי הזה גדול צערו כי קשה תרבות רעה בתוך ביתו ושיניו יחרוק וננס מר לו מר אוי להם לבנים שכך גורמים לאביהם אוי להם אהה עליהם, אוי להם מיום הדין כי על הכל יביא אלקי"ם במשפט על מה שעבר על דעת קונו ועל מה שעבר על דעת אביו ואמו וציער אותם ועל אשר גרם כעס לאביו בן כסיל ועל שהוא ממרר ליולדיו ואוכל פירות בעוה"ז שכאשר עשה בן יעשו בניו לו שמדה כנגד מדה לא בטלה והקרן קיימת לו לעולם הבא, והן אמת שחמור מאד החיוב של כבוד אב ואם עד שלא כל אדם יכול לצאת ידי חובה כראוי עד שהכמי הש"ם אמרו אשר מי שלא הכיר, אבל כל אדם חייב לעשות אשר בכחו לעשות בכל כחו ולא יאבד עצמו לדעת, כי אף שאמרו אב שמחל על כבודו מחול ובודאי זו מדה כל אדם שמוחל לבניו על כבודו, מכל מקום נענש בדיני שמים על שעבר אמימורא דרחמנא צא ולמד מאבינו הזקן יעקב ע"ה מאי פליק ביה על כ"ב שנה שלא שימש את אביו. ויוסף הצדיק נתקצרו שנותיו על ששמע שהיו אומרים לו עבדך אבינו ושחק ומה גם דבוינו וצערו אינו מחול דצערא דגופא לא ניתן לימחל. הנה כי בן בחורי חמד בני ישראל הכשרים תנו לאלקי"ם כבוד והזהרו בכבוד אביכם ואמכם ולא תסורו מן הדבר אשר יצוו אתכם ימין ושמאל אפילו אם יאמרו אליכם על ימין שהוא שמאל כי זו רעה חולה שיש בבנים לא אמון בהם שמחזיקים עצמם לחכמים ונבונים יותר מאביהם ואמם ולו חכמו ישכילו כי התורה העידה כי בשישיים חכמה ואורך ימים תבונה וכתוב דרך איש כסיל ישר בעיניו והתנא אמר אל בינתך אל תשען ולו יהיה כדבריהם שאביהם ואמם חסרי מדע ח"ו גזירת שד"י עומדת לעומתם לשמוע בקולם ושלא להכעיסם אם לפי דעתם יעשו עמהם שלא כהוגן ושלא כשורה זאת חקת התורה שהרי אמרו עד היכן כבוד אב ואם עד שיטול ארנקי שלו בפניו ויורקנו לים ולא יכלימונו, וכבר מלתי אמורה שיש מצות בר מזלזל שהרי כמה פעות אדם מפזר לעשות מצות פתיחת החיכל או להיות סנדק וכדומה אף דליכא לא מצוה דאורייתא ולא מצוה דרבנן אלא חיוב מצוה בעלמא אשריהם ישראל ועל כל פעם ששומע בקול אביו ובקול אמו מקיים מצוה רבה דאורייתא ופתאים עברו ונענשו עב"ל:

מוסר השכל:

העולה מדברנו לאחר אשר השכלנו לחבין גדול מעלת וסגולת מצוות כיבוד אב ואם שזה מפעל הפיס של החיים, חיוב כל אדם לנצל את הזכות למי שנופל בחלקו לכבד אביו ואימו שזוכה במצוה זו לאריכות ימים ולעושר ולחכמה ולעוה"ב כגדול העוסק בתורה, ולכן כל פעולה או בקשה שהוריו מבקשים ממנו עליו להזדרז במוצא שלל רב מאחר ומקיים מצוות עשה דאורייתא ולא ימאס ולא ירחיק כי מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה וקל וחומר בזה שהדחיה עלולה לצער את הוריו, וחובה להימנע מכל דבר הגורם להם צער כי אפילו באונס האדם נענש על כך כמו אצל יעקב אבינו ויוסף בנ"ל, ובכדי להחזיר הדברים ליוצאי חלצינו עלינו לשמש דוגמה אישית בכבוד החורים ולהראות את השמחה לכל פעולה או מעשה שאפשר להטיב עם החורים, והחשיבות שנותנים לדברי החורים, והמסירות לסייע להם בכל צרכם ובפרט לעת זקנה שיש רבים לצערנו מחפשים להיפטר מהעול בזה שמשלחים אותם לבתי אבות ומאבדים את המתנה הגדולה שהזדמנה לידם כמו ננס הקצב שזכה להיות שכן של גדול הדור, וקל וחומר שנותנים דגש כיצד ואיך להתחשב בחוריהם לכל לגרום להם צער, ורק בדרך זו נזכה שגם יוצאי חלצינו ינהגו עימנו כך מידה כנגד מידה, ובה יתברך בכל הברכות והסגולות הנ"ל אמנ.

משפט השבוע. כיבוד החורים זה מפעל הפיס של החיים:

בידידות ואהבה ובברכת שבת שלום ומבורך

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד ת"ו

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800 • hom: 18 shamai st' • fax: 972-39337941 • tel: 972-3-9096784